

Més informació sobre el Penal de Formentera

També conegut com la Colònia o el Campament de la Savina, per la seva ubicació al costat del municipi formenterenc, el Penal de Formentera va ser un centre penitenciari franquista obert entre l'abril i el maig de 1940 i dependent de la Presó Provincial de Palma.

Estava destinat a persones ja sentenciades per tribunals militars i s'estima que, en els seus dos anys de vida, va arribar a albergar fins a 2.000 reclusos, procedents de totes les províncies d'Espanya.

Els presos internats i sentenciats a penes inferiors a 12 anys de presó eren autoritzats a sortir del Penal per a fer treballs i tasques. Als condemnats a sentències superiors, se'ls reservava, no obstant això, reclusió o treball a l'interior del campament mateix.

Tots ells compartien unes condicions de vida deplorables, caracteritzades per l'amuntegament, la insalubritat, les malalties i la fam. Aquestes condicions van dur a la mort d'almenys 58 persones recluses, una xifra constatada per la mateixa burocràcia del règim franquista, i documentada per l'estudi de la colònia penitenciària efectuat per l'historiador Antoni Ferrer Abarzuza, a petició del Govern de les Illes Balears i com a part del seu Segon Pla de Fosses.

Segons els testimoniatges i documents recollits per aquest estudi, els morts eren enterrats en el cementiri nou de Sant Francesc, el qual va començar a construir-se el 1938 i va ser inaugurat el 1940, poc abans que es produís la primera defunció documentada en el Penal, a l'abril de 1941.

D'acord amb aquest estudi, les morts es van succeir fins a l'octubre de 1942 i «quan es produïa una mort, el cos del finat era traslladat amb carro, des del Penal i fins a la porta de l'església, on el rector resava un respons davant el taüt, i d'aquí seguien al cementiri».

Aquests testimoniatges afirmen que «a vegades es posava més d'un cadàver en el mateix taüt» i també que «quan es produïa una defunció, es deixava el cadàver en el dipòsit de la infermeria a l'espera que es produís una altra mort per a aprofitar el viatge».

El Penal va tancar a la fi de 1942, probablement i segons els estudis, davant el temor del règim franquista al fet que l'opinió pública internacional conegués la situació d'horror que es vivia a Formentera. Els presos van ser llavors traslladats a altres penitencieries.